

upravo proročke riječi prije svoga skroge uhićenja: »Doći će vrijeme kad će sve doći na vidjelo i kad će se sve klevete i laži raskrinkati (...). I zato nas malo dira groznja, kojom se i zagrebački nadbiskup ubraja među ratne zločince.«

Istaknimo i još jednu do sada gotovo nepoznatu činjenicu, skrivanu desetljećima od hrvatske javnosti, a ta je da su komunisti prvi put uhitili nadbiskupa Stepinca već 17. svibnja 1945. i držali ga u zatvoru do 3. lipnja, kako ne bi možda, kako izrijeckom piše p. Horvat, doznao za Bleiburg i križne putove, te alarmirao poštenu svijet. U ostalim poglavljima autor pomno opisuje izuzetno težak položaj hrvatskih katolika i osobito svećenika, zatim Stepinčeve susrete s Titom i Bakarićem, te kako je Tito, sutradan nakon Stepinčeva puštanja iz zatvora, daleko nakon izvršenog zločina Bleiburga i Križnoga puta koji je još trajao, to jest 4. lipnja 1945, zatražio od njega prekid s Rimom. Nakon Stepinčeva odbijanja slijedili su dani teških progona njega osobno, ali i katoličkoga svećenstva i Crkve u Hrvata općenito. Zbog tih teških kršenja ljudskih prava uslijedilo je i Stepinčevo prosvjedno pismo Titu u rujnu 1945, zatim pokušaj atentata na Stepinca 4. studenoga 1945. u Zaprešiću, a godinu dana kasnije i njegovo uhićenje — 18. rujna 1946. Potom je izveden pred državni sud i tijekom montiranog procesa nevin je osuđen 3. listopada 1946. na 16 godina zatvora, te odmah zatočen u Lepoglavi. Pred sudom je iskazao svoju vjeroispovijest: spreman da svaki čas umre za Boga, za Crkvu, za čovjeka.

Na pritisak svjetske javnosti god. 1951. interniran je u Krašić. Za internacije u Krašiću nadbiskupu i kardinalu Stepincu odano su služile časne sestre Služavke Maloga Isusa, koje su i prve primijetile da je nadbiskup sustavno trovan. Papa Pio XII ukazao je nevino osuđenom zagrebačkom nadbiskupu posebno priznanje, ubrojivši ga 12. siječnja 1953. u Zbor kardinala Svete Rimske Crkve. Zbog njegova imenovanja kardi-

nalom Jugoslavija je prekinula sve odnose s Vatikanom, što je dodatno pogoršalo ionako težak položaj Katoličke crkve u zemlji. A kardinal Alojzije Stepinac, premda mučen, sveto je umro u zatočeništvu u Krašiću 10. veljače 1960, praštajući iz sveg srca svim svojim neprijateljima i progoniteljima. Svoj je mučenički život prikazivao kao dragovoljnu žrtvu za Crkvu Božju i svoj narod.

Recimo na kraju da ovu izvornu povijesnu knjigu, koja je pisana lijepim hrvatskim jezikom i na temelju relevantne povijesne građe i uz pomoć navedene literature, rese uz znanstveni pristup i vrijedni likovni prilozi, kao i uvijek korisno Kazalo imena na kraju. Kao takva, ova vrijedna knjiga zasigurno će uvelike koristiti svakome čitatelju.

Agneza Szabo

Piero Bargellini, *Cvjetići sv. Klare, III. ponovljeno izdanje*, (ur.) s. Marija od Presvetog Srca (Anka Petričević), SYMPOSION, Split, 2008, 101. str.

Piero Bargellini (1897–1980) je poznati talijanski hagiograf i pisac. Napisao je mnoge životopise svetaca, među kojima i životopis sv. Franje Asiškog. Svojevrsni uvod u treće ponovljeno izdanje *Cvjetića* napisala je s. Marija od Presvetog Srca iz reda sestara klarisa. Kako znamo, red sestara klarisa je drugi red koji je osnovao sv. Franjo Asiški zajedno sa sv. Klarom Asiškom. Ovo je životopis jedne velike svete koja je umrla prije 750. godina, ali njezin duhovni lik još uvijek živi u njezinim kćerima, nazvanim njezinim imenom — klarise. Po riječima pape Aleksandra IV, sv. Klara je ono svjetlo koje je sačuvalo svoju snagu. (str. 7) Njezin život bio je ispunjen žrtvom za druge, svoju je bolest podnosila radosno, iz ljubavi prema svome propetome Zaručniku kojega je do smrti ljubila, kao što je i On ljubio nas.

Kako nam i sama urednica u svome predgovoru govori, *Cvjetići* su prava

poezija. Iznose nam iskreno i vjerno Klarin život, jer je on sam po sebi bio čista poezija — prava umjetnost, odraz neba i vječne Svjetlosti. Kroz ovaj životopis ocrta se Klarin život, prožet duhovnom veličinom siromašne djevojke koja je u strogom samostanskom životu pronašla mir i vrhovno Dobro. Njezin život prožet je stalnim odricanjem, pokorom, dobrim djelima, a živjela je u velikom bogatstvu jer je slijedila riječi sv. Franje: *Bog moj, sve moje!*

O sv. Klari možemo govoriti i na neosoban i nezainteresiran pozitivistički način, ali da bi uistinu doživjeli njezin odnos prema Bogu i njegovoj ljubavi, potrebno je ući u njezin svijet. To je svijet u kojem vlada duh molitve i pokore, i ako se usudimo u nj zaviriti, osjetit ćemo da su *Cvjetići* mirisne misli, koje se mirišu samo u duhu molitve i pokore. Klarin napor sastojao se u tome da postigne savršenstvo mirisne duše, koja se treba viti prema Bogu. Ovo djelce pomaže oduševiti se za napor u molitvi i rad, kako nam govori sv. Benedikt. Klarin život možemo opisati jednim retkom iz Matejeva evanđelja: »Tko hoće da ide za mnom, neka se odreće sebe, uzme križ svoj i slijedi me.« (Mt 16, 24).

Cvjetići sv. Klare, tj. njezin životopis, prožet je istinom i duhovnim iskustvom. Tako cijeli ovaj tekst, osim što opisuje religiozno iskustvo sv. Klare, daje uvid i u duhovno iskustvo autora. Sve je složno povezano. Svaki dio ovog djela je prožet mislima istinitog događaja. Svako poglavlje počinje i završava opisom događaja koji se zbilo u jednom razdoblju Klarina života. Na blagdan Cvjetnice 1211. godine počinje Klarin duhovni poziv. Osjetivši da je Gospodin zove, ona bježi iz doma protiv volje svojih roditelja. Pobjegla je kroz mala vrata, koja su se zvala vrata mrtvih, te je tako na simbolički način iz ove svjetovne stvarnosti prešla slu-

žiti Bogu u njegovo kraljevstvo na zemlji. Oduševljavala se siromaškom sv. Franjom, koji bijaše plemić, a sada siromašni prijatelj Krista. Time što je pošla za sv. Franjom pošla je za gospodom siromaštinom, a imala je sve što joj srce poželi.

Život siromašne redovnice, kojoj se pridružilo još mnogo djevojaka, bio je prožet čudima, naporom i pokorom, te je tako dobivala od Boga mnoge milosti. Svoj život provela je većinom u Samostanu sv. Damjana u Asizu. I u teškim trenucima borbe protiv Saracena Klara se, pouzdanjem u Božju providnost, suprotstavila i time pokazala koliko je svoj život posvetila samo Njemu, Bogu svemogućemu. Njezina smrt je bila čudesan događaj. Bog je poslao sv. djevice iz nebeskih dveri da dušu sv. Klare dovedu u nebeska prostranstva.

Cvjetići prikazuju slike života poslušnosti, čistoće, potpune predanosti te poniznosti sv. Klare. Sjedinjenjem s Bogom postala je simbol velikog humanizma. Ona je pomoć onima koji u svojem životu traže smisao i put.

S literarnog gledišta djelo je napisano jednostavnim stilom. Pisano je za svakoga tko želi shvatiti ljepotu Božje prisutnosti među nama. Sastavljeno je od kratkih poglavlja, te se tako može koristiti svaki dan kao duhovno štivo. Ono je doprinos duhovnom životu svijeta, i to po treći put. Tko pročita *Cvjetiće* neće moći ostati ravnodušan, već će se morati oduševiti i slijediti Boga. Ovo će djelce pomoći onima koji drže duhovne vježbe, koji žele upoznati ljepotu služenja Bogu na poseban način, a i u svakodnevnom služenju bližnjima. Pa ako i ne znate mnogo o sv. Klari, pročitajte ovo djelo i upoznat ćete i njezin povijesni i duhovni život.

Martin Jančić